

VALENȚELE EDUCATIVE ALE FABULEI ȘI SNOAVEI PENTRU ELEVII DIN CICLUL PRIMAR

Fabula și snoava reprezintă o forță educativă a literaturii, aportul lor specific la formarea și modelarea copiilor, constructori conștienți și activi a unei lumi mai bune și mai drepte, este unanim recunoscută și eficient valorificată în procesul instructiv-educativ. Cu atât mai mult la vârsta micii școlarități, când afectivitatea are o influență predominantă în dirijarea comportării, în comparație cu alte laturi ale vieții psihice.

Pasiunea cadrului didactic, priceperea și iscusința sa didactică pot declanșa prin intermediul fabulelor lecturate copiilor, profunde sentimente de dragoste față de semenii săi, le dezvoltă trăsături de caracter ca: hărnicia, dărnicia, modestia, corectitudinea, cinstea, etc.

Potențialul educativ al fabulei crește în măsura în care elevul pătrunde, dirijat subtil, cu tact de cadrul didactic, prin metode adecvate particularităților de vârstă ale elevului, în lumea minunată a fabulei. Prin participarea activă, emoțională la procesul de receptare, cadrul didactic creează o atmosferă specifică racordării sensibilității elevilor la ideile existente în fabulă. Stăpânind arta de a educa și de a instrui, sensibilizând, strecoară de fapt în mintea copiilor, atitudini și comportamente, sensuri și învățăminte, imperative umane nobile ce se desprind adesea din fabule.

Elevii urmăresc cu deosebit interes acțiunile și evoluția personajelor fabulelor, trăiesc împreună cu aceștia sentimentele de încordare, de tensiune din întâmplările relatate în texte, se bucură de reușita eroilor pozitivi, se întristează de eșecurile acestora, trăiesc stări sufletești autentice de satisfacție, când cei răi își primesc pedeapsa cuvenită. Din punct de vedere moral, copiii rămân cu o serie de învățăminte. Se familiarizează cu noțiunea de bine și de rău, drept și nedrept și raportează aceste noțiuni la viața și activitatea lor. Prin mijloacele de realizare artistică folosite de fabuliști, elevii mai mici învață să aprecieze ce e frumos și ce e urât, iar cu ajutorul cadrului didactic, raportându-le la realitate, trag concluzii pentru ei.

De aceea valențele educative ale fabulelor se realizează cu ușurință la aceste vârste. Important este, însă, ca trăirea afectivă puternică să devină treptat rațională, să capete motivații intelectuale.

Particularitățile psihologice ale școlarului de vârstă mică determină și explică preferințele sale generale pentru anumite tipuri de texte. Orientarea lui spre un anumit gen de lectură este mai clară decât la orice altă categorie de vârstă.

Tuturor copiilor de această vârstă, fără excepție, le plac fabulele. Ei sunt captivați de dinamismul și bogăția acțiunii, de coloritul fantastic de imaginile artistice de o mare plasticitate. Din aceste fabule, copiii cunosc sensurile luptei oamenilor, cunosc profilul lor moral, primesc

primele lecții de cunoaștere a oamenilor. Totodată, acestea constituie primele și cele mai de seamă exerciții pentru formarea gustului pentru citit și a obișnuinței de a citi.

O altă latură importantă pe care am dori să o atingem este aceea a **Educării limbajului** copiilor prin lectură și implicit prin lecturarea de fabule. Am începe aici cu ceea ce spunea Heidegger. “Limba este lăcașul de adăpost al Ființei”¹

Să-i construim, cu grijă și cu responsabilitate, lăcașul de adăpost cel mai îngrijit cu putință ființei de mâine și astfel, să ajutăm copilul să se construiască pe sine.

Grija pentru educarea limbajului la copii trebuie să constituie o preocupare permanentă a părinților și educatorilor. După cum se știe limbajul artistic care dă expresie unor stări de mare tensiune sufletească, face apel la sensurile figurate ale cuvintelor, la diferitele figuri de stil prezente tot timpul în fabulă, la procedee artistice variate, pe care elevii ciclului primar nu numai că nu le ocolesc pentru o presupusă inaccesibilitate a lor, dar le caută și deseori chiar le creează și le folosesc apoi în exprimarea lor curentă. Astfel fără a le defini și a le denumi, în analizele textelor de lectură cadrul didactic are posibilitatea să evidențieze valorile cognitive și mai ales afective ale unor figuri de stil, precum și sensul figurat al unor expresii, al unor cuvinte, altfel cunoscute de către elevi în contexte obișnuite.

Elevii din ciclul primar, în special cei de clasa a III a și a IV a pot recepta și înțelege valorile artistice ale epitetelor, care cum se știe scot în evidență însușirea unui obiect sau a unei acțiuni socotită de autor ca esențială pentru ideea sau sentimentul pe care dorește să-l pună în lumină. Am putea exemplifica aici cu tabloul dureros din “*Corbii și barza*” ce se înfățișează copiilor spre deosebire de imaginea comică a câmpului de bătălie din “*Dreptatea leului*”. Aici o triadă de epitete într-o gradație ascendentă îi conferă o profundă și sumbră gravitate: “aspră, cumplită, neasemuită.” Substantivul “grămadă” și adjectivul “nenumărate” subliniază cifra mare de morți.

Pentru a înțelege mai bine valoarea și semnificația epitetelor, acestor cuvinte care arată însușiri li se pot face legătura cu noțiunea de adjectiv.

Deoarece bogăția unei limbi stă, în mare măsură, în numărul și calitatea sinonimelor, se pune accentul în mod deosebit pe însușirea și cunoașterea de către elevi a cât mai multor sinonime. Cunosând cât mai multe structuri cu sens asemănător, ei au puțința de a surprinde cele mai variate nuanțe ale exprimării și implicit ale gândirii, de a pătrunde în conținutul comunicării în cele mai fine și subtile înțelesuri pe care nu de puține ori ni le oferă fabula.

Lecturarea fabulelor cu micii școlari în lecțiile de citire presupune variate forme de achiziționare a elementelor de lexic prin: însușirea de noi cuvinte, precizarea sensului unor cuvinte

¹ Învățământul primar, Editura Discipol, 1999, nr. 1-2, p.63.

folosite până atunci sub un sens particular, trecerea unor cuvinte din vocabularul pasiv în cel activ. Fiecare fabulă oferă cuvinte și expresii cu sensuri principale și secundare necunoscute de elevi până atunci, care printr-o buna prezentare de către cadrul didactic, ajuta la îmbogățirea vocabularului elevilor și la dezvoltarea capacității de comunicare.

Prof. înv. primar Popa Corina
Școala gimnazială Dorobanțu, jud. Tulcea